

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-28/2671-1(22709)

"30" 01 2020 р.

ВИСНОВОК

**на проект Закону України «Про внесення змін до деяких
законів України щодо захисту персональних даних,
форм та умов надання згоди на їх обробку»**

У поданому законопроекті, який є альтернативним до законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про захист персональних даних» щодо форм та умов надання згоди на обробку персональних даних» (реєстр. № 2671 від 23.12.2019), пропонується внести зміни до законів України «Про захист персональних даних», «Про Державний реєстр виборців», «Про інформацію», «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», «Про верифікацію та моніторинг державних виплат» з метою «недопущення порушення законних прав та інтересів громадян на захист їх персональних даних, а також приведення окремих норм законодавства у відповідність до Конституції України» (п. 2 пояснювальної записки). Передбачається, зокрема, що:

- «підставами для обробки персональних даних є ... наявність згоди суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних» (зміни до п. 2 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про захист персональних даних»);

- «згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних надається таким суб'єктом шляхом вчинення чіткої стверджувальної дії, здійсненням якої суб'єкт персональних даних добровільно та однозначно погоджується на обробку його персональних даних» (ч. 1 ст. 11¹, якою доповнюється Закон України «Про захист персональних даних»);

- «згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних повинна бути добровільною, поінформованою, конкретною, змістовною та чіткою» (ч. 4 ст. 11¹, якою доповнюється Закон України «Про захист персональних даних»);

- «інформація, відомості або інші персональні дані про особу, що містяться в Реєстрі, використовуються ... виключно за наявності добровільної згоди особи на їх обробку» (зміни до ч. 3 ст. 11 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»).

Головне науково-експертне управління, розглянувши законопроект, вважає за доцільне висловити щодо нього такі зауваження і пропозиції.

1. Концепція запропонованих змін, яка передбачає здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування обробки персональних даних лише за згодою суб'єкта персональних даних, не повною мірою узгоджується з нормами законодавства, що регулюють відносини у цій сфері, якими за певних умов допускаються винятки із загального правила щодо збору, накопичення та поширення інформації про особу.

Одним із таких приписів є ст. 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1950 року), яка ратифікована Законом України від 17.06.1997 № 475/97-ВР, відповідно до якої кожний має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Такий підхід дістав відображення у ч. 2 ст. 32 Конституції України, відповідно до якої не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Конституційний Суд України, розглядаючи справу щодо офіційного тлумачення положень ч.ч. 1, 2 ст. 32 Конституції України (рішення від 20.01.2012 № 2-рп/2012), зазначив, що конфіденційною є інформація про особисте та сімейне життя особи: будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (п. 1 резолютивної частини).

Таким чином, проведений аналіз зазначеного вище питання дозволяє констатувати, що передбачене у законопроекті відповідне обмеження не має під собою достатніх правових підстав.

2. Вважаємо за необхідне звернути увагу на інші положення законопроекту, які, на нашу думку, потребують вдосконалення.

2.1. Проблемно врегульовуються у ст. 11¹, якою доповнюється Закон України «Про захист персональних даних», питання щодо «умов надання згоди на обробку персональних даних». Наприклад, у п. 4 ч. 2 ст. 11¹ зазначено, що «згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних може бути надана: ... через іншу ствердну дію чи

поведінку, яка однозначно вказує на те, що суб'єкт персональних даних у вказаному контексті згоден на подальшу обробку його персональних даних» (п. 2 розд. I проекту), однак, зі змісту цього положення проекту неможливо дійти висновку про те, за якими критеріями, наприклад, «поведінку» суб'єкта слід вважати згодою на обробку його персональних даних. Цей недолік може призвести до неправильного застосування пропонованої норми.

2.2. Навряд чи можна визнати вдалою редакцію п. 1 ч. 3 ст. 11¹, якою доповнюється Закон України «Про захист персональних даних», - «не можуть розглядатися в якості згоди суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних: 1) мовчазні ... дії суб'єкта персональних даних... 4) бездіяльність такого суб'єкта» (пп. 3 п. 1 розд. I проекту). Вживані у цитованому положенні проекту формулювання «мовчазні дії суб'єкта персональних даних» та «бездіяльність такого суб'єкта», на нашу думку, допускають суб'єктивний підхід при вирішенні відповідних питань.

2.3. Виглядає зайвим положення ч. 4 ст. 11¹, якою доповнюється Закон України «Про захист персональних даних», згідно з яким «згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних повинна бути добровільною, поінформованою, конкретною, змістовною та чіткою», оскільки у ч. 1 цієї ж самої статті вже зазначено, що «згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних надається таким суб'єктом шляхом вчинення чіткої стверджувальної дії, здійсненням якої суб'єкт персональних даних добровільно та однозначно погоджується на обробку його персональних даних» (пп. 3 п. 1 розд. I проекту).

2.4. Зазначене вище зауваження стосується застереження, яким пропонується доповнити норму ч. 3 ст. 11 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», згідно з яким центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику, використовує інформацію, відомості або інші персональні дані про особу, що містяться в Реєстрі, «виключно за наявності добровільної згоди на їх обробку» (п. 4 розд. I проекту). Адже вимога щодо згоди особи на обробку її персональних даних вже передбачена в Законі України «Про захист персональних даних» (наприклад: абз. 4 ч. 1 ст. 1; абз. 3 ч. 1, ч. 5, ч. 6 ст. 6; ч. 1 ст. 10 Закону), а тому не потребує додаткового закріплення в Законі України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус».

2.5. Згідно ч. 3 ст. 8 Закону України «Про верифікацію та моніторинг держаних виплат» «інформаційний обмін із суб'єктами надання інформації, крім обміну інформацією з обмеженим доступом, здійснюється через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів». У законопроекті пропонується виключити із цієї норми формулювання «крім обміну інформацією з обмеженим доступом». Звідси можна зробити висновок, що через зазначену систему електронної взаємодії

дозволяється поширення таємної та службової інформації, яка згідно із ч. 1 ст. 21 Закону України «Про інформацію» охоплюється поняттям «інформація з обмеженим доступом». Оскільки це може допускати ризики незаконного розголошення зазначеної вище інформації, пропоновані зміни є неприйнятними.

2.6. Законопроект також не позбавлений інших недоліків. Зокрема, в пп. 2 п. 5 розд. I пропонується викласти у новій редакції ч. 3 ст. 8 Закону України «Про верифікацію та моніторинг держаних виплат» (пп. 2 п. 5 розд. I), однак, насправді із тексту цієї частини виключається декілька слів.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права цієї законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: Т. Ткач, К. Вербицький